

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ¹ (ADİYAMAN İLİ ÖRNEĞİ)

H. Hüseyin TAŞAR²

ÖZET

Araştırmanın amacı: İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin genel algılarını incelemektir. Araştırmada: “Öğretmenler, öğretmenlik mesleği genel alan yeterlikleri açısından kendilerini nasıl algılamaktadırlar? Ana ve öğretmenlerin mesleki genel yeterlik algıları ile cinsiyet, branş, hizmet yılı, mezun olunan yüksek öğretim programı ve hizmet içi eğitimi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık arz etmekte midir?” alt sorularına yanıt aranmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Adıyaman merkez ilçedeki kamu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma tarama modelinde desenlenmiş olup, veriler YÖK - MEB işbirliği ile belirlen öğretmenlik mesleği genel yeterlik kriterleri temel alınarak araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen anket formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma ve frekans dağılımı hesaplamaları yapılmıştır. Araştırmada: Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterlik algılarının genelde “iyi” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleki genel yeterlik algılarının cinsiyet ve hizmet içi eğitimi değişkenlerine göre değişmediği; ancak branş, hizmet yılı ve mezun olunan yüksek öğretim programı değişkenlerine göre değiştiği bulgulanmıştır. Araştırmada öğretmen yetiştiren ve geliştiren eğitim kurumlarının öğretmenlik mesleği genel yeterlik kriterlerini temel almaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Öğretmen, Mesleki Yeterlik, Yeterlik Algısı.

- ¹ Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi işbirliğiyle 16 - 18 Mayıs 2010 tarihleri arasında Ankara’da düzenlenen II. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu’nda sunulan sözlü bildirinin geliştirilmiş halidir.
- ² H. Hüseyin TAŞAR, Dr., Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

THE ASSESSMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCY PERCEPTION OF TEACHERS WORKING IN PRIMARY SCHOOLS

ABSTRACT

The aim of this research is to investigate general professional competency perception of teachers who work in primary schools. The research has sought answers to the main question: "how do teachers perceive themselves in terms of general professional competency?" and to the minor questions: "Do teachers' perceptions of general professional competency vary significantly according to gender, branch, length of service, higher education programs they graduated and in-service training variables?" The universe of the research includes teachers who work in public primary schools in the province of Adiyaman. The research has been conducted on the scanning model and data have been collected by using survey form developed by the researcher in line with the expert opinion depending on the criteria of schoolteaching general competency which were determined by the cooperation of Higher Education Institution and Ministry of National Education. In the analysis of the data; arithmetic mean, standard deviation and frequency distribution calculations have been used. The findings of the research have concluded that teachers' general schoolteaching competency perception are at "good" levels in general. It is also found that there is no significant relation between perception levels and gender and in-service training whereas significant relations are determined for branch, length of service and higher education programs from which they graduated. It has been recommended that education institutions should use 'general professional criteria as the baseline in the process of training teacher candidates and in-service training.

Keywords: Primary Education, Teacher, Professional Competency, Competency Perception.

1. GİRİŞ

Kendine ve diğer kurumlara nitelikli insan gücü yetiştirmekle görevli tek kurum eğitimidir. Bu bağlamda eğitimin ulusal ekonomiye katkısı büyük olmaktadır. Toplumsal kurumların ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmek eğitim kurumlarının öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin yükseltilmesi, eğitim kurumlarının hedeflerini gerçekleştirme düzeyi açısından önemlidir.

Yeterlik, bir rolü oynayabilmek için gerekli bilgi, beceri ve tutuma sahip olma derecesidir (Balci, 2005: 197). Yeterlik, örgüt çalışanlarının işlerini örgüt amaçlarına uygun bir biçimde yapabilmeleri ve örgütlerin etkili bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan (Üstüner vd. 2009) bilgi ve becerileri kapsamaktadır.

Yapılan araştırmalara göre: Öğretmenlerin mesleki yeterlik algıları, onların davranışlarını ve başarılarını doğrudan etkilemektedir. Öğretmenlerin mesleki ye-

terlik algısı ne kadar yüksek olursa sınıf içi başarıları da o kadar yüksek olacaktır (Elliott, 2000). Mesleki yeterlik algısı yüksek öğretmenler, kendilerini daha fazla işine vermekte ve okul hedeflerinin gerçekleştirilmesine daha fazla katkıda bulunmaktadır. Yeterlik algısı yüksek öğretmenler, öğrencilerinin sosyal ve kültürel farklılıklarını, ilgilerini dikkate alarak yüksek düzeyde öğrenmeleri ve gelişmeleri için çaba harcamaktadırlar. Yeterlik algısı düşük öğretmenler ise öğrencilerini güdelemede birtakım sorunlar yaşamaktadırlar (Ekici, 2006). Öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının yükseltilmesi mesleki gelişim açısından önemlidir.

Ülkemizde 1998 yılına kadar öğretmen yetiştirme ve istihdamına yön verecek nitelikte, taraflarca üzerinde uzlaşmış, somut, kapsamlı ve tutarlı bir yeterlik kriterleri listesi oluşturulamamıştır (Akpınar vd. 2004). Bu eksiklik, öğretmenlerin hizmet öncesinde ve esnasında yetiştirilmesi ve yükseltilmesi sürecini de olumsuz etkilemektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, bu eksikliği gidermek amacıyla Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile işbirliği yaparak öğretmenlik mesleği genel yeterlik kriterleri oluşturmuştur (MEB, 2008). Yeterlik kriterleri oluşturma sürecinde: 120 öğretmen, 25 öğretim üyesi, 18 ilköğretim müfettişi, 6 ölçme ve değerlendirme uzmanı, MEB merkez teşkilatı ve eğitim- öğretim ve bilim hizmetleri kolunda faaliyet gösteren eğitim sendikası temsilcileri (MEB, 2008) görev almıştır. Oluşturulan yeterlik kriterlerinin:

- Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde,
- Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının öğretmen yetiştirme programlarında,
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinde,
- Öğretmen seçiminde,
- Öğretmenlerin iş başarımlarının/ performanslarının değerlendirilmesinde,
- Öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde (MEB, 2008) kullanılması hedeflenmiştir.

Bu araştırmada eğitim hizmetlerinin üretilmesinden birinci derecede sorumlu öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının incelenmesi önemlidir. Araştırmada ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki yeterlik algıları çalışılmıştır. Araştırmanın amacı: Öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarını incelemektir. Araştırmanın ana problemini "kamu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki genel yeterlik algıları ne düzeydedir?" alt problemlerini ise öğretmenlerin mesleki yeterlik algıları ile:

- Cinsiyet,
- Branş,
- Hizmet yılı,

- Mezun olunan yüksek üretim programı ve
- Hizmet içi eğitimi, değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Soruları oluşturmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Ana probleme ilişkin mevcut durum olduğu gibi betimlenmeye (Balcı, 2007) alışıldığından araştırma, betimsel temelde bir çalışma olarak görülebilir. Araştırmaya ilişkin veriler, araştırmanın hedef kitlesi olarak tanımlanan çalışma evrenindeki gönüllü bireylerden anket yoluyla toplanmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak MEB ve YK koordinatörlüğünde geliştirilen “ğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Kriterleri” temel alınarak araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket: (1) “yetersiz”, (2) “ok az yeterli”, (3) “biraz yeterli”, (4) “oldukça yeterli” ve (5) “ok yeterli” şeklinde beşli likert leği temelinde desenlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada evren içerisinde araştırmaya gönüllü olarak katılan 500 öğretmene anket dağıtılmıştır. Dönüşü sağlanan anketlerden hatalı doldurulanlar elendikten sonra sağlam kalan 373 anket üzerinde analiz çalışmaları yapılmıştır. Veri analizinde öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri cevapların cinsiyet ve Hizmet içi eğitimi değişkenleri açısından farklılığını belirlemek için “t testi”, branş, hizmet yılı ve mezun olunan yüksek üretim programı değişkenlerine göre farklılığını belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi” (ANOVA) alışmaları yapılmıştır.

2.4. Evren ve rneklem

Araştırmanın evreni, Adıyaman merkez ilçede 2010–2011 ğretim yılı ikinci dönemi itibariyle 20 kamu ilköğretim okullarında görev yapan yaklaşık 1500 öğretmenden oluşmaktadır. Örneklem ise everen içerisinde araştırmaya gönüllü olarak katılan 500 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada verilerinin güvenirliğini sağlamak için örneklem farklı okul tiplerinden ve farklı sınıfları okutan öğretmenlerden seçilmiştir.

2.5. Bulgu ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmada elde edilen analiz sonuçlarına, bu sonuçlardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüşleri

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının anlamlı

biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan “t testi” analiz çalışmaları yapılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre yapılan “t testi” analiz çalışmaları “Çizelge 1’de” verilmiştir.

Çizelge 1. Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim	Bay	249	310,44	31,46	1,172	,280
	Bayan	124	314,59	40,99		
	Toplam	373	311,82	34,92		
Öğrenciyi Tanıma	Bay	249	105,51	13,34	,381	,537
	Bayan	124	106,37	11,04		
	Toplam	373	105,79	12,62		
Öğrenme ve Öğretme Süreci	Bay	249	245,32	36,40	,663	,416
	Bayan	124	248,71	40,73		
	Toplam	373	246,45	37,87		
Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	Bay	249	101,48	14,36	,000	,995
	Bayan	124	101,49	14,43		
	Toplam	373	101,48	14,36		
Okul-Aile ve Toplum İlişkileri	Bay	249	141,79	19,64	,004	,948
	Bayan	124	141,64	22,11		
	Toplam	373	141,74	20,46		
Program ve İçerik Bilgisi	Bay	249	87,11	14,29	,203	,653
	Bayan	124	87,78	11,81		
	Toplam	373	87,33	13,50		

Çizelge 1’deki verilere göre, kamu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki genel yeterlik algıları, cinsiyet değişkenine göre ölçeğin alt boyutlarında ve genelinde bir farklılık oluşturmadığı ($p>0.05$) gözlenmiştir. Diğer bir ifadeyle bay ve bayan öğretmenlerin mesleki genel yeterlikler açısından benzer algılara sahip olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Görüşleri

Branş değişkenine göre öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla “One Way ANOVA Testi” analiz çalışmaları yapılmıştır. Branş değişkeni temelinde yapılan analiz çalışmaları “Çizelge 2’de” verilmiştir.

Çizelge 2. Branş Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları	Branş	N	$\bar{X}$	S	F	P
Kişisel ve Meslekî Değerler	Sınıf Öğret.	182	316,29	30,11	3,259	,007
	Türkçe Öğret.	34	297,52	32,92		
	Matem. Öğret.	24	307,45	34,88		
	Fen ve Tek. Öğret.	45	316,52	29,72		
	Sos. Bil. Öğret.	44	299,27	55,54		
	Y. Dil. Öğret.	44	314,51	28,53		
	Toplam	373	308,59	34,92		
Öğrenciyi Tanıma	Sınıf Öğret.	182	107,47	12,02	3,095	,009
	Türkçe Öğret.	34	99,29	13,76		
	Matem. Öğret.	24	102,16	12,44		
	Fen ve Tek. Öğret.	45	104,44	15,66		
	Sos. Bil. Öğret.	44	106,59	11,47		
	Y. Dil. Öğret.	44	106,45	10,13		
	Toplam	373	104,40	12,62		
Öğrenme ve Öğretme Süreci	Sınıf Öğret.	182	249,06	44,43	1,194	,312
	Türkçe Öğret.	34	233,00	31,60		
	Matem. Öğret.	24	244,33	32,32		
	Fen ve Tek. Öğret.	45	249,08	35,37		
	Sos. Bil. Öğret.	44	242,77	29,45		
	Y. Dil. Öğret.	44	248,20	20,66		
	Toplam	373	246,45	37,87		
Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	Sınıf Öğret.	182	102,52	15,13	1,687	,137
	Türkçe Öğret.	34	95,76	14,02		
	Matem. Öğret.	24	100,08	15,17		
	Fen ve Tek. Öğret.	45	101,84	14,37		
	Sos. Bil. Öğret.	44	99,72	12,38		
	Y. Dil. Öğret.	44	103,75	11,87		
	Toplam	373	101,48	14,36		
Okul-Aile ve Toplum İlişkileri	Sınıf Öğret.	182	144,21	20,34	1,482	,195
	Türkçe Öğret.	34	136,23	21,69		
	Matem. Öğret.	24	140,50	23,47		
	Fen ve Tek. Öğret.	45	139,60	23,67		
	Sos. Bil. Öğret.	44	142,54	18,41		
	Y. Dil. Öğret.	44	137,84	15,57		
	Toplam	373	141,74	20,46		
Program ve İçerik Bilgisi	Sınıf Öğret.	182	87,37	13,27	4,314	,001
	Türkçe Öğret.	34	90,82	12,81		
	Matem. Öğret.	24	91,58	11,62		
	Fen ve Tek. Öğret.	45	82,51	16,97		
	Sos. Bil. Öğret.	44	82,59	11,88		
	Y. Dil. Öğret.	44	91,81	10,73		
	Toplam	373	87,33	13,50		

Çizelge 2'deki analiz sonuçlarına baktığımızda branş değişkenine göre, öğretmenlerin meslekî genel yeterlik algılarının "Kişisel ve Meslekî Değerler" ile "Öğrenme ve Öğretme Süreci" alt boyutlarında Sınıf, Fen ve Teknoloji ile Yabancı Dil Öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmektedir. Ortalama değerler dikkate alındığında, sınıf öğretmenlerinin diğer öğretmenlere oranla kısmen de olsa daha yüksek algı düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin Hizmet Yılı Değişkenine Göre Görüşleri

Hizmet yılı değişkenine göre öğretmenlerin yeterlik algılarının anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla "One Way ANOVA Testi" analiz çalışmaları yapılmıştır. "One Way ANOVA Testi" analiz çalışması sonuçları "Çizelge 3'te" verilmiştir.

Çizelge 3. Hizmet Yılı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları	Hizmet Yılı	N	$\bar{X}$	S	F	P
Kişisel ve Meslekî Değerler	0-5	70	310,28	33,93	2,442	,046
	6-10	83	306,19	31,01		
	10-15	76	310,68	36,53		
	16-20	74	310,24	44,07		
	21 ve üstü	70	322,94	24,61		
	Toplam	373	311,82	34,92		
Öğrenciyi Tanıma	0-5	70	103,11	11,86	7,535	,002
	6-10	83	102,73	12,58		
	10-15	76	103,56	15,82		
	16-20	74	108,83	9,90		
	21 ve üstü	70	111,32	9,43		
	Toplam	373	105,79	12,62		
Öğrenme ve Öğretme Süreci	0-5	70	240,51	24,87	2,412	,049
	6-10	83	243,61	30,74		
	10-15	76	240,82	53,91		
	16-20	74	253,67	29,62		
	21 ve üstü	70	254,22	41,31		
	Toplam	373	246,45	37,87		
Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	0-5	70	100,05	12,44	4,905	,002
	6-10	83	99,61	13,80		
	10-15	76	97,48	18,28		
	16-20	74	106,02	12,09		
	21 ve üstü	70	104,67	12,52		
	Toplam	373	101,48	14,36		
Okul-Aile ve Toplum İlişkileri	0-5	70	136,01	17,69	7,191	,001
	6-10	83	138,59	19,91		
	10-15	76	137,73	24,33		
	16-20	74	150,20	18,41		
	21 ve üstü	70	146,61	17,56		
	Toplam	373	141,74	20,46		
Program ve İçerik Bilgisi	0-5	70	86,41	10,65	1,313	,265
	6-10	83	88,01	13,64		
	10-15	76	86,50	16,20		
	16-20	74	90,08	12,89		
	21 ve üstü	70	85,45	13,19		
	Toplam	373	87,33	13,50		

Çizelge 3'deki verilere göre, öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının, hizmet yılı değişkenine göre ölçeğin; "Kişisel ve Meslekî Değerler" alt boyutunda 21 ve üstü; "Öğrenme ve Öğretme Süreci" ve "Okul, Aile ve Toplum İlişkileri" alt boyutunda ise 16-20 hizmet yılı aralığında olan öğretmenlerin lehine bir farklılığın olduğu gözlenmiştir. Diğer alt alanlarda ise belirgin bir farklılık görülmemiştir.

Mezun Olunan Yüksek Öğretim Kurumu Değişkenine Göre Görüşleri

Mezun olunan yüksek öğretim kurumu değişkenine göre öğretmenlerin yeterlik algılarının anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla "One Way ANOVA Testi" analiz çalışmaları yapılmıştır. Analiz çalışması sonuçları Çizelge 4'de verilmiştir.

Çizelge 4. Mezun Olunan Yüksek Öğretim Kurumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları	Mezun Olunan Yüksek Öğretim Programı	N	$\bar{X}$	S	F	P
Kişisel ve Meslekî Değerler	Eğit. Fak.	260	318,84	23,04	4,798	,009
	Fen-Ede. Fak.	59	313,07	30,79		
	Diğer Fak.	54	299,89	53,89		
	Toplam	373	311,82	34,92		
Öğrenciyi Tanıma	Eğit. Fak.	260	108,98	9,21	6,065	,003
	Fen-Ede. Fak.	59	106,20	12,169		
	Diğer Fak.	54	101,11	15,82		
	Toplam	373	105,79	12,62		
Öğrenme ve Öğretme Süreci	Eğit. Fak.	260	249,24	43,95	2,842	,060
	Fen-Ede. Fak.	59	248,30	36,13		
	Diğer Fak.	54	235,74	38,30		
	Toplam	373	246,45	37,87		
Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	Eğit. Fak.	260	103,03	11,54	4,142	,017
	Fen-Ede. Fak.	59	102,26	14,48		
	Diğer Fak.	54	96,62	15,34		
	Toplam	373	101,48	14,36		
Okul-Aile ve Toplum İlişkileri	Eğit. Fak.	260	144,11	16,52	1,911	,149
	Fen-Ede. Fak.	59	142,28	20,18		
	Diğer Fak.	54	137,20	24,29		
	Toplam	373	141,74	20,46		
Program ve İçerik Bilgisi	Eğit. Fak.	260	88,92	7,96	4,973	,007
	Fen-Ede. Fak.	59	88,13	12,96		
	Diğer Fak.	54	82,33	18,18		
	Toplam	373	87,33	13,50		

Çizelge 4'teki verilere göre öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının, mezun olunan yüksek öğretim programı değişkenine göre hemen hemen ölçeğin bütün boyutlarda eğitim fakültesi çıkışlı öğretmenlerin lehine farklılaştığı gözlenmiştir. Bu farklılık eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme sürecinde temel aldıkları eğitim politikalarına bağlanabilir.

Çizelge 5. Hizmet İçi Eğitimi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Alanları	Hizmet İçi Eğitim	N	$\bar{X}$	S	t	P
Kişisel ve Mesleki Değerler - Mesleki Gelişim	Hizmet İçi Eğit. Alan	281	311,51	34,46	,091	,764
	Hizmet İçi Eğit. Almayan	92	312,77	36,47		
	Toplam	373	311,82	34,92		
Öğrenciyi Tanıma	Hizmet İçi Eğit. Alan	281	105,92	11,64	,108	,743
	Hizmet İçi Eğit. Almayan	92	105,42	15,28		
	Toplam	373	105,79	12,62		
Öğrenme ve Öğretme Süreci	Hizmet İçi Eğit. Alan	281	245,90	37,20	,236	,627
	Hizmet İçi Eğit. Almayan	92	248,11	40,01		
	Toplam	373	246,45	37,87		
Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	Hizmet İçi Eğit. Alan	281	101,16	13,37	,583	,446
	Hizmet İçi Eğit. Almayan	92	102,47	17,08		
	Toplam	373	101,48	14,36		
Okul-Aile ve Toplum İlişkileri	Hizmet İçi Eğit. Alan	281	142,40	18,48	1,183	,277
	Hizmet İçi Eğit. Almayan	92	139,72	25,61		
	Toplam	373	141,74	20,46		
Program ve İçerik Bilgisi	Hizmet İçi Eğit. Alan	281	87,14	12,24	,215	,643
	Hizmet İçi Eğit. Almayan	92	87,90	16,86		
	Toplam	373	87,33	13,50		

Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi Değişkenine Göre Görüşleri

Hizmet içi eğitimi değişkenine göre öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan "t testi" analiz çalışmaları yapılmıştır. "t testi" analiz çalışmaları "Çizelge 5'te" verilmiştir.

Çizelge 5'teki analiz sonuçları incelendiğinde kamu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının hizmet içi eğitimi değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin mesleklerine ilişkin algılarında, hizmet içi eğitimi önemli bir değişken olarak görülmemektedir. Bu sonuç öğretmenlere verilen Hizmet içi eğitimin türü ve niteliği ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının: Branş değişkenine göre, "Kişisel ve Meslekî Değerler" ile "Öğrenme ve Öğretme Süreci" alt boyutlarında Sınıf, Fen ve Teknoloji ile Yabancı Dil Öğretmenlerinin lehine (Çizelge 2); hizmet yılı değişkenine göre, "Kişisel ve Meslekî Değerler" alt boyutunda 21 ve üstü; "Öğrenme ve Öğretme Süreci" ve "Okul, Aile ve Toplum İlişkileri" alt boyutunda ise 16-20 hizmet yılı aralığında olan öğretmenlerin lehine (Çizelge 3); mezun olunan yüksek öğretim programı değişkenine göre hemen hemen ölçeğin bütün boyutlarda eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin lehine (Çizelge 4) farklılaştığı gözlenmiştir.

Konu ile ilgili olarak yapılan önceki araştırma sonuçlarına baktığımızda:

Akpınar vd. (2004) tarafından yapılan: "Öğretmen Adaylarının Gözüyle Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlilikleri" başlıklı araştırmada özel alan bilgisi konusunda sınıf öğretmenlerinin kendilerini orta düzeyde yeterli gördükleri; Gelen ve Özer (2008)'in "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu araştırmada: Öğretmenlerin kendilerini mesleki olarak daha az yeterli gördükleri; benzer şekilde Çakır (2009) tarafından yapılan "21.Yüzyılda Öğretmen Yeterlilikleri" konulu araştırmada; öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Üstüner vd. (2009) tarafından yapılan "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları" konulu araştırmada; öğretmenlerin öz yeterlik algılarının cinsiyet ve branş değişkenlerine göre farklılaşmadığı, okul türüne göre farklılaştığı, Türk Eğitim Derneği (2009) tarafından 12 ilde: 2000 öğretmen, 272 yönetici, 4450 öğrenci ve 2112 velinin görüşüne başvurularak yapılan araştırmada ise "Öğrenci Gelişimini İzleme ve Değerlendirme", "Okulun Çevresi İle İlişkiler" "Öğretmenin Öğretimini Yaptığı Alanın Öğretim Programını İzlemesi" alanlarında öğretmenlerin çeşitli eksikliklerin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ile araştırmamızda elde edilen sonuçlar arasında bir paralelliğin olduğu görülmektedir.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada öğretmenlerin mesleki genel yeterlik algılarının cinsiyet ve hizmet içi eğitimi değişkenlerine göre farklılaşmadığı; ancak branş, hizmet yılı ve mezun olunan yüksek öğretim programı değişkenlerine göre farklılaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgularından hareketle öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet esnası eğitimleri sürecinde mesleki yeterlik kriterlerinin temel alınması önerilir.

KAYNAKÇA

- AKPINAR, B., TURAN, M., TEKATAŞ, H, (2004), "**Öğretmen Adaylarının Gözüyle Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlilikleri**", XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Fakültesi, http://web.inonu.edu.tr/~ebk/ozet_kitabi.pdf Erişim Tarihi: 7 Şubat 2011.
- BALCI, A., (2007), **Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Balcı, A., (2005), **Açıklamalı Eğitim Yönetim Terimleri Sözlüğü**, Ankara: Tek Ağaç Basım Yayım, Dağıtım.
- Bandura, A., (1986), **Social foundations of thought and action: A social cognitive theory**, Englewood Cliffs Prentice Hall. <http://www.google.com/books> Erişim Tarihi: 27 Şubat 2011.
- ÇAKIR, İ., A., (2009), **21.Yüzyılda Öğretmen Yeterlilikleri**, <http://www.ogretiyor.com> Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2011.
- EKİCİ, G., (2006), "Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Öğretmen Öz - Yeterlik İnançları Üzerine Bir Araştırma", **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 6(24): 87-96.
- ELLIOTT, E., (2000), **Wales Curriculum 2000: The Contribution Of Development Education**, Birmingham: Development Education Centre.
- GELEN, İ., ÖZER, B.,(2008), "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", **MKU, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl/Year:2008, Cilt /Volume:5, Sayı /Issue:9, pp/ss:39-55 (ISSN-304-429-X)
- MEB, (2008), **Öğretmen Yeterlilikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlilikleri**, MEB Yayını, Ankara.
- TED, (2009), **Öğretmen Yeterlilikleri**, 1. Basım, Kasım 2009, Adım Okan Matbaacılık Basım Yayın Tanıtım Organizasyon Ticaret Limitet Şirketi.
- ÜSTÜNER, M.; DEMİRTAŞ, H.; CÖMERT, M.; ÖZER, N., (2009), "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları/ Secondary School Teachers' Self-Efficacy Beliefs", **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Yıl 9, Sayı 17, Haziran 2009, 1-16.